

Gyorgyovich Miklós

A répa

(Az alaptörténet vége)

Nagyapó húzta a répát,
nagyanyó húzta nagyapót,
az unoka húzta nagyanyót,
a kutya húzta az unokát,
a macska húzta a kutyát,
a kiséger húzta a macskát
és kihúzták a répát.

bolondos

Nagyapó húzta a répát,
nagyanyó húzta nagyapót,
az unoka húzta nagyanyót,
a kutya húzta az unokát,
a macska húzta a kutyát,
a kiséger húzta az időt.

fatális

Nagyapó húzta a répát,
nagyanyó húzta nagyapót,
az unoka húzta nagyanyót,
a kutya húzta az unokát,
a macska húzta a kutyát,
a kiséger húzta a macskát
és kihúzták a gyufát!

fizika 1.

Nagyapó húzta a répát,
nagyanyó húzta nagyapót,
az unoka húzta nagyanyót,
a kutya húzta az unokát,
a macska húzta a kutyát,
az egér húzta a macskát
EZEK SORBA VOLTAK KÖTVE

fizika 2.

Nagyapó húzta a répát,
 nagyanyó húzta a répát,
 az unoka húzta a répát,
 a kutya húzta a répát,
 a macska húzta a répát,
 az egér húzta a répát
 EZEK MEG PÁRHUZAMOSAN...
 csillagkapcsolásban

fizika 3.

Nagyapó húzta a répát,
 a répa húzta nagyapót.
 (A hatás-ellenhatás törvénye.)
 [Míg csak egymást húzták eredménytelenül
 fizikai értelemben nem történt munkavégzés.]

politika

Nagyapó húzta a répát,
 nagyanyó húzta nagyapót,
 az unoka húzta nagyanyót,
 a kutya húzta az unokát,
 a macska húzta a kutyát,
 a kiséger a macskát...
 Te jó Ég!
 Ennyien egy répát!
 Ez a szocialista
 termelés mintapéldája.
 Bele is bukott a rendszer.

team-munka

Nagyapó húzta a répát,
 nagyanyó húzta nagyapót,
 az unoka húzta nagyanyót,
 a kutya húzta az unokát,
 a macska húzta a kutyát,
 a kiséger a macskát...

magyaros 1.

Nagyapó húzta a répát,
 nagyanyó cukkolta nagyapót,
 az unoka heccelte nagyanyót,
 a kutya hergelte az unokát,
 a macska gerjesztette a kutyát,
 a kiséger gúnyolta a macskát...

magyaros 2.

Nagyanyó dirigálta nagyapót,
 az unoka bírálta nagyapót,
 a kutya megmorogta nagyapót,
 a macska csípőre tett manccsal nézte nagyapót,
 a kiséger kiröhögte nagyapót.
 Nagyapó egyedül húzta a répát.

graffiti

Nehogy má' a répa húzza ki a nagyapót!

mondások

Addig nyújtózkodj, amíg ki nem jön a répa.
 Az ostoba húzza a rövidebbet (répát).
 Répa, retek, mogyoró,
 kihúzgálva, úgy a jó.
 Vigyázz, nagyapó, mert kihúzod a répát!
 Ki mint veti ágyát, úgy húzza a répát!
 Ki ne húzz a sodromból – így a répa.
 Nagyapó, húzd! Ki tudja, meddig húzhatod.

matematika

Nagyapó és nagyanyó együtt
 házaspárok halmaza,
 emberek halmaza,
 fiúk és lányok halmaza.
 Unokával együtt
 generációk halmaza,
 kiségerrel együtt
 emlősök halmaza,
 répával együtt
 élőlények halmaza.

irodalom

A kihúzott répa meghal ma
 a nagyapó nem hal ma
 a friss rög nem sírhalma.

Ám, ha túlerölteti magát:
 nagyapó meghal ma,
 helyben lesz sírhalma
 s a répa nem hal ma.

ének (sajnos csak a dal szövege idézhető)

nagy a Pó
nagy a nyó
mi lá répa dó.

ti a nyó és mi a pó
fá ra dó
mire répa a szó.

német nyelv

grószfater hat den répa gezogen
grószmutter hat den grószfater gezogen
der enkel hat di grószmutter gezogen
der hund hat den enkel gezogen
di katze hat den hund gezogen
di mausz hat di katze gezogen
Na und?

Tudták ök egy frászt répa kihuzni!

torna

húzzad egggyet
húzzad egy-két
húzzad egy-két-há
húzzad egy-két-há-négy
egy-két-há-négy
egy-két-há-négy
húúúúúúúzd meg!!!!!!!

játékos torna

- Adj király egy répát!
- Nem adok.
- Akkor kihúzom.
- Húzzad, de bírd!
- Kihúzom biz!

feminista

Nagyanyó nélkül? Tudod, mikor....

filozófia

premissza 1:

Nagyapó,
 nagyanyó,
 unoka,
 kutya,
 macska,
 kiséger

külön-külön gyengék.

premissza 2.:

Együtt erősek.

Konklúzió:

Húzzák együtt a répát.

csoportterápia

középre venni a répát

az lesz a megosztás tárgya

Ha a mese eredetijét tekintjük:

világosan látszik, hogy ki van a
 tárgyhoz legközelebb.

Végigkísérhetjük, hogyan

alakul ki a kiscsoporton belül a rangsor.

Középen tehát a nagyapó, s a periférián
 a kiséger.

Törekednünk kell arra, hogy a répa
 valóban középre kerüljön, azaz üljék,
 térdeljék körbe lehetőleg egyforma
 távolságban a csoport tagjai a répát.
 Hosszabb megosztás esetén vihetnek
 magukkal kis sámlikat is.

pszichológia

A mese a patriarkátus
 megerősítését célozza
 a fejlődésben lévő
 gyermekben.

Elhitei, hogy a helyes
 erőssorrend a következő:

nagyapa, nagyanya, unoka,
 kutya, macska, kiséger.

Egyben utal arra is, milyen sor-
 rendben kapnak az ételekből:

először nagyapó vesz, aztán nagyanyó
 s azután csak az unoka. Majd egy űr, egy
 szemeteskocsi, s csak azután a lelkes állatok.

Ha ugyan ki tudják húzni a répát.

régészet

Miért kell egy egész kutatócsoport a répalelet kitermeléséhez?

Mert sokoldalúan jobb hozzáfogni az ásáshoz. Mert túl sok a hajszálgyökér, és féló, hogy megsérül ez a páratlan (1 db) aransárga répa. S végül, mert féló, hogy kellő kontroll hiányában valamelyikük meglóg a kinccsel. Jobb, ha ügyelnek egymásra.

történelem

Már nagyapáink felvették a harcot a répával. Kezdetleges módon, úgyszólván pusztá kézzel kísérelték meg leküzdeni a pöffeszkedő répát.

Répát tépáztak volna, ha tudtak volna.

De még nagyanyáink tépéscsináló gondoskodása is kevés volt a répa leküzdéséhez.

A répa ugyanis erősen belegyökerezik a talajok tudatába. Kitéphetetlenül.

A kutya se gondolta volna, hogy eredményesen vehetik fel a küzdelmet a minden erejével földjébe kapaszkodó répával. Teljesen macska-egér harcnak látszott a csata kimenetele.

Ám ekkor eleink cselhez folyamodtak:

Egér-macska barátságot kötöttek és kutya-macska békét is.

Összefogással aztán egyetlen letámadás elégnék bizonyult a répagyökerek végső elszakításához.

Egyszer s mindenkorra elintézték a répát.

földrajz

A répaföld csaknem kihalt

a száraz, forró, sivatagi éghajlat miatt.

A fekete humusz növény megtartó képessége

szinte nulla: pikkelyesen felkunkorodik az aszú földfelszín. Hónapok óta tart a szárazság.

Négyzetmérföldenként átlag egy répa a terméshozam.

Kitermelése is hallatlan erőfeszítést igényel.

Ott dolgozik a település apraja, nagyjá. (Nagyapó, nagyanyó és a törzsfőnök unokája.)

Még a helyben fellelhető emlősöket is (kutya, macska, kiséger) bevonják a kitermelésbe, hogy gazdaságossá tegyék a munkát.

Előfordul, hogy a tektonikus mozgásokat bejárva fognak a betakarításhoz.

A földrengés hatalmas morájára megindulnak, és közös akarattal kifejtik a répát.

hittan

Ha hiszitek, ha nem, a répa bűnös módon tunyul a földben. Semmit sem csinál, sőt nagyapó, nagyanyó jóra való törekvését is igyekszik megakadályozni.

Nincs tekintettel még az ártatlan gyerekekre,
az unokára sem.

Csak akkor enged némileg, amikor vadállatok
szétmarcangolással fenyegetik.

De még ebben az esetben is hatalmas és
megingathatatlan, biztos hitre
van szükségük a húzó erőknél, arra, hogy elhiggyék:
a közös akarat radikális megoldást hoz, melynek
gyümölcse a gyümölcsnek aligha nevezhető
répa lesz.

ENSZ-statisztika

A mezőgazdaság fejlődésére mi sem jellemzőbb, mint az, hogy míg a történelem hajnalán akár csak egy répa kihúzásához 3 ember és 3 állat együttes erejére volt szükség, addig ma egyetlen farmer egyhektárnyi répát kihúz egyetlen műszak alatt, mely kb. százötven tonnának felel meg, s kb. 75000 db.

tiltakozás

Ma délelőtt a parlament előtt tiltakozójegyzéket kívántak átadni a miniszterelnöknek az állatvédő liga tagjai és a gyermekmunka ellen tüntető egyesületek képviselői. Felháborodásukra az adott okot, hogy nagyapó és nagyanyó unokájukat s néhány háziállatot arra akarta kényszeríteni, hogy erejüket messze meghaladó tevékenységet folytassanak: répát húzattak volna ki velük, amire köztudottan sem egy kisgyerek, sem a kutya, sem a macska, de még egy kiséger sem alkalmas. Mi lesz ezzel a világgal? – teszik fel a kérdést jocosan.

Carbonaro

A bérgyilkos és a Mester

– Mester... ha megengedné, s ha nem zavarom, bemutatkoznék...

– Á, maga az?

– ...és rögtön el is mondanám, milyen ügyben rabolom az idejét.

– Ügyben? Foglaljon helyet.

– Köszönöm. Igen. Üzleti ügyről van szó.

– De én nem vagyok üzletember.

– Tudom. Én mindent tudok Önről.

– Mindent?

– Mondjuk úgy, hogy meglepné, mennyi mindent. Ami azt illeti, én sem üzletember vagyok.

– Hanem?

– Hanem bérgyilkos.

– Egy bérgyilkos? Igazi?

– El sem tudja képzelni, mennyire igazi. Meg se próbálja.

– Eszembe sincs. De tudja, én... bizonyára másféle kuncsaftjai vannak... de én senkit sem akarok megöletni. Úgyhogy itt akár be is fejezhetjük. Sajnálom, ha csalódást kellett okoznom magának.

– Ennyire nincsenek ellenségei?

– Nincsenek halálos ellenségeim.

– Talán nem tud róluk.

– Érdekes volt beszélgetni magával. De most, ha nem haragszik...

– Ne siesse el. Fontos ügyről van szó.

– Tudom, egy üzletről.

– Az üzlet lényege: én nem ölöm meg magát...

– Nagyon jó!... eddig nagyon jó!

– ...Őn pedig eltűnik.

– Honnan? És hova?

– Eltűnik a városból, az országból, a kontinensről. Hogy hova – beszélhetünk arról is, hogy hova. Nos?

– Nagyon kecsegtető.

– Na ugye.

– Gondolom, valamelyik tévékandi kamerája veszi ezt a beszélgetést. Csak annyit mondjon – egyenes adásban vagyunk? Élőben közvetítik társalgásunkat a bérgyilkosságokról?

– Nézzen szét nyugodtan. Nem fog egyetlen árva kamerát sem találni, de még egy mikrofont sem.

– Akkor még egyszer: mit akar tőlem?

– Én – semmit. Csak egy ajánlatot tettem.

– Hogy nem ad be nekem ciánt, nem puffant le, nem nyiffant ki.

– Hogy bizonyos feltételek között nem gyilkolom meg.

– De ha ezek a feltételek nem teljesülnének...

– Akkor sajnos el kell tennem láb alól.

– Mert mit vétettem én magának?

– Nekem aztán semmit. Most látom először, úgy értem, életben. Tévében persze sokszor láttam, és a legtöbb lemeze megvan nekem. Igazán nagy hódolója vagyok.

– Akkor miért akar kinyírni?

– Dehogy akarom. Éppen erről beszélünk. Meg akarom menteni az életét.

– Igazán kedves... ez nem tudat-hasadás? Egyrészt meg akar ölni, másrészt megmenteni saját magától?

– Attól akarom megmenteni, hogy valaki megölje. Én vagy más.

– De maga miért ölné meg?

– Mert visszautasíthatatlan ajánlatot, egészen pontosan: megbízást kaptam, hogy megöljem.

– Kitől?

– Ne haragudjon, ez üzleti titok. Bennünket, orvosokat, ügyvédeket, gyóntatópapokat és bérgyilkosokat köt a titoktartás. De ha megmondanám is, mit érne vele?

– Lehet, hogy leülnék elbeszélgetni az illetővel.

– Letagadná. Azt mondaná, örült képzeldésről van szó.

– Vagy szólhatnék a rendőrségnek...

– És mit mondana nekik? Csak nem arra hivatkozna, amit tőlem hallott?

– Miért ne?

– Ez pályafutásom végét jelentené. Az én szakmámban az ilyesmi elképzelhetetlen.

– Most mi fontosabb, a maga szakmai jó hírneve, vagy az én életem?

– Attól függ. De tegyük föl, elmenne a rendőrségre. És mit mondana? Még a nevem sem tudja.

– Hát nem azt mondta az előbb, hogy úgy hívják, hogy...

– De azt mondtam. És ez elég lesz nekik?

– Térjünk csak vissza oda, hogy valaki megbízta... Mondtam, hogy nincsenek halálos ellenségeim.

– Önnek bizonyára nincsenek. De másoknak meg vannak, és ezek között ott van Ön is.

– Egyetlen ismerősömről sem tudom elképzelni ezt a...

– Ne siesse el! De számolnia kell azokkal is, akik nem ismerősei. Talán megnyert egyszer egy versenyt vagy versenyvizsgát, és ettől másvalakinek tönkrement az élete.

– Gondolja?

– Vagy lehet, nem is ment tönkre, de ő úgy érzi.

– Miattam?

– Vagy lehet egy apró nőügy. Önnek jelentéktelen egyéjszakás kaland,

már réges-régen el is felejtette, de másvalaki számára akár életre szóló tragédia is lehetett. Sok hasonlóval találkoztam.

– Erről volna szó?

– Nem, ezt nem mondtam. Csak számba vettem, hányféle okból támadhatnak az embernek ismeretlen és valószínűtlen ellenségei. Aztán itt vannak még az örültek.

– Szóval nem mondja meg, ki kérte fel erre a munkára.

– Biztosan Ön is egyetért azzal, hogy ezt semmiképp nem tehetem meg.

– Azt sem mondja meg, személyes ismerősöm-e a megrendelő? Vagy a számomra ismeretlenek közül való? Esetleg, ahogy célzott rá: egy örült?

– Nem, a barkochbát soha nem szerettem.

– Azt sem tudhatom, mekkora összegről szól a megbízás?

– Ellenajánlatot akar tenni?

– Nem azért kérdeztem...

– Megmondhatom: egymillióról van szó.

– Egymillió... izé?

– Igen.

– Nos, ez hízelgő. Kíváncsi voltam, mennyi a piaci értéke. De elhangzott itt egy szó, az ellenajánlat. Talán erről is beszélhetnénk...

– Oszlassunk el egy tévedést. Az egymillió nem az Ön piaci értéke. Ezzel az összeggel az én munkámat fizetik meg.

– Ezt vitatom. Mégiscsak az én személyemről van szó.

– De az én munkám nélkül, már megbocsásson, vígan élhetne akár-meddig.

– Viszont ha nem az én személyemről volna szó, kiirthatna akár egy egész várost is, no és mennyit fizetnének érte? Egy kibaszott krajcárt sem, már elnézést.

– Más szemszögből látjuk a dolgokat. De azt gondolom, jelen esetben találkozik az Ön személyének és az én munkámnak az értéke. Az is lehet, hogy összeadódnak, nem tudom, nem vagyok közgazdász.

– Beszéljünk az ellenajánlatról. Másfél millió?

– Kiadna másfél milliót, hogy megölessen egy embert, akit nem is ismer?

– De aki az életemre tör. Önvédelemre ki ne adna ki többet is?

– De hogyan győződne meg arról, hogy valóban az életére tört? Honnan biztos abban, hogy nem vezetem félre? S hogy nem is fogom becsapni, és valóban meg is ölöm azt az illetőt? Még ha lelőnék is valakit az Ön szeme láttára, honnan lehet biztos abban, hogy valóban a megbízómmal számoltunk le?

– Ez egy elvont beszélgetés...

– ...annyira azért nem.

– ...nem pedig egy megbízás.

– Ami a lényegét illeti: ügyis tárgytalan, ne foglalkozzunk vele.

– Kétmilliót szeretne?

– Jól fogna. Sajnos, a megbízóval való viszonyom kizárja annak lehetőségét, hogy visszafordítsam a megbízást és Ön helyett őt tegyem hidegre.

– Ilyen közeli kapcsolatban áll vele? Rokona? Vagy érzelmi szálak fűzik hozzá?

– Nem rokonom. Érzelmi szál is csak egy fűz hozzá, de az erős. Egyszer ugyanis...

– Igen?

– Szóval, izé... mondjuk úgy, megmentette az életemet. Ezt nem viszonozhatom azzal, hogy most elveszem az ő életét, kétmillió ide vagy oda.

– Háromért sem tenné meg?

– Százért sem.

– Ez azt jelenti, hogy kétszázért igen.

– Egymilliárdért sem.

– Kétmilliárd?

– Ne folytassa.

– Látom, a pénz nem számít magának. Akkor miért vállalta el mégis, hogy engem...?

– Valamiből csak meg kell élni. De a szakmai becsület szempontja még ennél is fontosabb. Ha elterjedne rólam, hogy már kiöregedtem... nem is jó rágondolni.

– S ha már itt tartunk: miért akarja átverni a megbízóját, miért akar életben hagyni engem, miközben neki meg azt fogja mondani, hogy elvégezte a munkát?

– Több kérdést tett fel. Először is, egyáltalán nem az a szándékom, hogy a megbízómat, az Ön csúnya kifejezésével, átverjem...

– Ezt jólesik hallanom.

– Ha szándékokról beszélhetünk, azt kell rögtön leszögeznünk, hogy amit elsősorban akarok, az nem más, mint hogy megmentsem az életét.

– Ez amilyen kedves, éppolyan rejtélyes. Vajon minek köszönhetem ezt a kitüntetést, hogy nem akar szitává lógni rongyos egymillióért?

– Egyetlen dolognak. Annak, ahogyan Ön, kedves mester, Sosztakovics hegedűversenyét játssza azon a lemezén, amely a...

– Tudom.

– Hogy én azt hányszor meghallgattam, de hányszor, Szűzmáriám... talán még meg is sirattam... do la szi la fa fa fa... re mi re szi szi la...

– Nahát!

– Vagy a Passacagliában, mi, mi, fa mi, fa mi, fa mi re do... do szo, do szo la szo... a hátam is borzong belé.

– Ön zenész?

– Nem.

– Nem?

– Nem.

– Már-már azt hittem.

– Nem, dehogyan vagyok. Vagyis...
 – Vagyis?
 – Hajdan én is tanultam hegedülni. Aztán máshogy alakult az életem.
 – Értem. Nem találkoztunk már valahol korábban?
 – Nem, nem találkoztunk. És mégis... ne vegye rossz néven, ha ezt mondom: barátomnak érzem, amióta ez a lemez... micsoda mű! Annak a hajszolt, halálra üldözött, szerencsétlen, menekülő embernek a szívdobogása, de beh... mit magyarázom Önnek – én...
 – És ennek köszönhetem, hogy felkeresett az ajánlatával.
 – Igen, hát persze visszautasíthatam volna a megrendelést, egyébként ez volt az első gondolatom...
 – Csak hát a pénz, az sem utolsó.
 – Nem bizony.
 – Meg van az is, amit a szakmai presztízsről mondott. Nem engedheti meg magának, hogy leírják. Hogy ejtsék vagy elfelejtsék...
 – Persze hogy nem. De mégsem ez a legfőbb okom, hogy nem mondtam nemet.
 – Hanem?
 – Sejti-e, mit tett volna a megbízó, ha nem vállalom el a munkát?
 – Ne csigázzon. Mit?
 – Rábízta volna másra, egy fatuskóra, egy botfűlűre, aki soha nem hallott, Mester, nemhogy Sosztakovicsról, de még Bachról sem, egy iparosra, egy suszterre! Akkor most már nem ülne itt velem.
 – Értem. Mit mondjak. Brrrr. Egy dilettáns keze által...
 – Nos?
 – Hm... Hogyan gondolta a kivégzést? És hogyan az eltűnésem?
 – Magán a gyilkosságon, úgy értem, a technikai részleteken, még nem is igen gondolkoztam, annyira nem voltam képes megbarátkozni ezzel a gondolattal Önt illetőleg.

– Megint csak azt kell mondanom, ez nagyon megtisztelő.
 – Egyébként távolról sem vagyok ilyen érzelmes természetű, ne gondolja, kedves Mester. A pályámon most először történik meg, hogy így felülírom a megbízást.
 – És az eltűnésem? Úgy véli, megoldható?
 – Ó, persze. Csak egy utazást kellene megszerveznünk valami nagyon sötét helyre... mondjuk Etiópiába... vagy Afganisztánba... Irakba, mit tudom én... ahol egy koncertje bevételét ajánlaná fel az éhező gyerekeknek.
 – És?
 – És odautazna, hogy átadja a pénzt, és akkor valamilyen ismeretlen szervezet elrabolná.
 – Ez lenne maga.
 – Igen, és egy darabig még követelnék mindenfélét a szabadon engedéséért, pénzt, fegyvert, terroristákat kiengedni a börtönből, repülőgépet, tudja... aztán, hiszen van szenzáció elég, lassan elaludna az ügy. De addigra már régen Új-Zélandon lenne. Vagy egy polinéz szigeten. Vagy a Tűzföldön. Én Új-Zélandot ajánlanám. Tudja, két nagy szigetből áll, tiszta, csöndes, rendezett, biztonságos világ, amilyenek hajdan az angliai grófságok voltak, csodás zöld fű, legelésző bárányok...
 – És nincsenek bérgyilkosok.
 – Sem megrendelőik.
 – Vonzóan hangzik.
 – Gondoltam, hogy tetszeni fog.
 – Tetszik is.
 – Hát akkor...
 – Akkor bizony nagy kár, hogy soha nem fogom a lábam erre a két csodálatos szigetre rátenni.
 – Választhat más országot is.
 – Nem a hely miatt kell nemet mondanom, hanem a helyzet miatt.
 – Hogyhogy?

– Úgy döntöttem, hogy vállalom a sorsom.

– Az Ön sorsa az, hogy nekem köszönhetően megmenekül. Családja nincs, nem kell megválnia senkitől. Húsz-harminc évet, még többet is, vígan élhet ott Wellingtonban, lesz egy kis stúdiója és nagyszerű felvételeket készíthet, amelyek megbízóm halála után mind közkinccsé lesznek. Talán nem is telik el túl sok idő addig, ki tudja.

– Valami nekem is azt súgja, hogy a maga különös és titokzatos megbízójának a napjai meg vannak számlálva...

– Na ugye!

– Semmi na ugye. Az én sorsom nem az, hogy elmeneküljek az Antipódusokra, nekem a sorsom az, hogy meg kell halnom.

– De hiszen én...

– Köszönöm a jóakarátát, mégis, a megbízója iránti kötelesség, a tisztességérzet, a szakmai becsület úgy kívánja, hogy végezze el a munkát, amit megrendeltek magánál. Jut eszembe, kapott értem előleget?

– Igen, a felét már kifizették. De most, hogy megismertem, Mester, még kevésbé tartom lehetségesnek végrehajtani ezt a megbízást.

– Pedig meg kell tennie.

– Az lehetetlen, hogy valaki ennyire ne akarjon élni. Ennyire fatalista emberek nincsenek. Érzem, hogy van egy oka a konokságának.

– Van hát. Már elmondtam magának.

– Mikor?

– A megbízójáról van szó. Az üzlet ugyanis az üzlet, a tisztesség tisztesség, az ígéreteket be kell tartani, elvállalta, meg kell tennie.

– Nem mondja, hogy ezért akar meghalni?... hogy megmentse az én szakmai becsületemet?

– Nem éppen így áll a dolog. De ha már a megbízójánál tartunk...

– Igen.

– Azt mondja, egyszer megmentette az életét.

– Ühüm.

– Beszélne erről részletesebben?

– Miért?

– Megmondom őszintén, mindabból, amit itt elmondott, egyetlen ponton éreztem úgy, hogy nem beszél igazat. Azt hiszem, megbízója egyáltalán nem mentette meg a maga életét, és azt is gondolom, lehet, nem is ismeri személyesen, hanem ki tudja, talán csak egy közvetítőn keresztül tartják a kapcsolatot.

– Bámulatos, Mester, mennyire átlát a hazugságon, bele a vesékbe. Ön nagy emberismerő. Azt a kutyafáját! Minden csodálatom az Öné.

– Ugyan, kérem, semmiség. Egyáltalán nem volt nehéz rájönnöm, hogy nem mond igazat...

– Nem volt nehéz!

– ...ugyanis nem is arról van szó, hogy belelátok az emberekbe, mondjuk magába.

– Hanem?

– Nem találta ki? Én vagyok a megbízója.

– Tréfál velem?!

– Jaj, dehogy. Akarja, hogy nevén nevezzem azt a lecsúszott ügyvédet az alsóvárosból, aki felkutatta és leszólította magát a Három Macskában?

– Hihíhi...hihetetlen.

– Térjen magához. Van a táskámban egy kis szíverősítő.

– Köszönöm. Hát ez... ez a dolog... ez dermesztő. Meg vagyok semmisülve. Még ilyet... én ehhez hasonlót egész pályafutásom alatt, becsületúristenemre mondom, én még...

– Ne fájjon emiatt a feje. Most már csak azt kell megbeszelnünk, hogyan teljesíti a megbízást. Egymillióért vállalta, azt mondja?

– Annyiért.

– Gondolhattam volna. Az a disznó nekem kétmilliót mondott, egyet már le is gombolt rólam előleg fejében, amit állítólag már át is adott magának.

– Egy felet kaptam. Most hirtelen nem látom át, Önt csapta-e be egy félmillióval, vagy engem. Mondom, nem vagyok közgazdász. De hogy micsoda gazemberek vannak...

– Az ember senkiben sem bízhat.

– Most mindjárt azt mondja: már a bérgyilkosokban sem.

– Miért, bízhatom?

– Hogy érti?

– Ugye elvégzi a munkát, amivel megbíztá... amivel megbízta?

– Hogy Önt ööö... izé?

– Igen, igen.

– Ezek után, hogy képzeli?

– A részleteket magára bízom. Mégiscsak a maga mestersége.

– Személyes viszonyba kerültünk. Ön lenyűgöző ember. Rádásul tudja, mi jár a fejében. Rám néz, és a tekintete azt mondja: tudom, mit tervezel. Így nem lehet dolgozni.

– De maga a szakma kiválósága. Túlteszi magát az ilyen apróságokon egykettőre. Egyébként, amikor megszólított, azt reméltem, már rántja is elő a stukkert.

– Hogyhogy? Ön tudta, ki vagyok?

– Megvan nekem a fényképe. Megmutassam?

– Képes volt rá az a gazember... kiadni a kezéből a fényképemet?!

– Mint megbízónál van nálam, nem mint áldozatnál. Itt van, ni.

– Borzasztó... Ezért még számolni fogunk az ügyvéd úrral.

– Bátorság. Maga ízig-vérig profi. Nem okozhat gondot magának, hogy taccsra tegyen. Ahogy mondtam, az apró aggályokon hamar túlteszi magát.

– Csak hiszi. Én tudom, hogy nem úgy van az...

– Térjen magához. Hány embert ölt meg eddig?

– Hogy jön ez ide?

– Na? Ne szemérmeskedjen, mondja!

– Fontos ez?

– Igen. Amikor a vakbelemmel műtöttek, akkor is megkérdeztem a sebészt, hányadik műtétje. Maga csak annyit mondjon: öt alatt vagy öt fölött.

– Fölött.

– Gondoltam. És mivel dolgozik legszívesebben? Kötél, golyó, mérreg? Kés?

– Autóbaleset... vagy kizuhanás az ablakból... De ne gúnyolódjon velem.

– Eszembe sincs. Vagy azt mondja, nincs jogom ismerni a saját halálom körülményeit?

– Ezt nem szokás... Nem egy szokásos kérdés.

– Úgy érti, az áldozatok nem igénylik? Persze, mert a szerencsétlenek álmukban sem sejtik, mi várja őket. No de ha áldozatként nincs is, de megbízóként...

– Igen, az a baj, hogy megbízó is akar lenni és áldozat is egy személyben. Nagyon összekeverte a dolgokat, attól ilyen zavaros minden.

– De hát csak van jogom tudni, miként tervezi elvégezni a munkát, amit megfizetek és amit el is vállalt.

– Egyáltalán nem végzek el semmit. Visszaadom a pénzt. Ezt a megbízatást nem tudom elvállalni.

– Ohó, ilyen könnyen nem ússza meg.

– Nem kényszeríthet rá, hogy megöljem.

– Azt nem. De kérhetem rá. Már csak azért is, hogy ne kelljen megint az ügyvédhez fordulnom, akitől mellesleg undorodom, és aki képes volna a kivégzésemet, szóval, a munkát egy kezdőre, egy kontárra, ahogy maga

mondta, egy suszterre bízni. Ezt nem élném túl.

– Tessék?

– Tréfa volt, rossz vicc, ne törődjön vele. Maga nagyon megnyerő egyéniség, be kell vallanom, már el sem tudom képzelni a halálomat más-hogyan, mint a maga közreműködésével.

(Zene. Érezhetően sok idő telt el, talán órák, és ezt a két ember végigvitatkozta.)

– ...egyetlen esetben lehetne szó mégis róla. Ha megmagyarázná, hogy miért akar meghalni... pontosabban, és ez nem ugyanaz: miért akarja megöletni magát. Ha ezt elmondaná, és ha ez engem meggyőzne, akkor esetleg...

– Fogja fel úgy, hogy egy öngyilkosjellel találkozott.

– De miért kellek ehhez én? Már-mint az öngyilkosságához.

– Rengeteg okom lehet rá.

– Erre visszatérünk. De már azt sem értem, meghalni miért akar. Egy sikeres, világhírű művész...

– Tudja, hány sikeres ember lesz öngyilkos? Ahogy ma mondják, öngyi?

– Ugye nem drogozik?

– Soha meg nem próbálnám.

– Valami végzetes betegség támadta meg?

– Dehogy, teljesen egészséges vagyok. Még jógázom is néha.

– Az jó, azt én is szoktam... Szerelmi csalódás? Büntudat?

– Azt mondta, nem szeret barokobáznia.

– Elvesztette az önmagában való hitét? Depresszió?

– Nem fogja kitalálni, s ha kitalálná sem biztos, hogy megmondanám. Ez már az én titkom marad. És ne próbáljon lebeszélni.

– Hát hogy is ne próbálnám...

– Próbálkozhat, de fölösleges.

– Akkor térjünk vissza oda, hogy miért van szüksége ehhez énrám.

– Mert olyan szimpatikus.

– Maga nem gyáva ember, nem habozna meghúzni a ravaszt, ha arról volna szó.

– Ha ezt elismerésnek szánta, köszönöm. Valóban nem okozna gondot.

– Valamilyen biztosítási trükk? Ha öngyilkos lesz, nem fizet a biztosító, ezt kell kicseleznünk?

– Ravasz gondolat, de soha semmiféle életbiztosítást nem kötöttem. Mint említette, rokonaim sincsenek, mindenemet egy erdélyi alapítvány örökli, a tehetséges fiatal zenészeké.

– Sejtem már. Ön katolikus, és nem akarja magára venni az öngyilkosság bűnét, miközben valamilyen oknál fogva élni sem akar már többet. Na? Talált, sülyyed?

– Nem állítom, hogy igaza van, de folytatni sincs értelme ezt a kitalálást.

– Nos, akár így van, ahogy sejtem, akár nem: biztos-e Ön abban, hogy ha másnak az ujját helyezük a ravaszra, az már nem számít öngyilkosságnak? Mi erről a teológusok véleménye? Elvben is érdekel a dolog, a maga sorsától és döntésétől függetlenül is.

– Nem tudom, hogyan gondolkodnak az ilyen esetről a papok...

– ...de hiszen nem a papok véleménye a fontos, hanem az égi hatalmaké!

– ...de miután nem igazán érzem magam érintettnek, alig-alig foglalkoztat ez a kérdés.

– Ha nem mond valamit, amivel meggyőz, nem fogom tudni megtenni.

– Emlékszik, az előbb afelől érdeklődtem, hogy megosztaná-e velem halálom körülményeinek ismeretét.

– És azt mondtam, hogy nem.

– Ezzel nyert. Mert én ezekre a részletekre nem is vagyok kíváncsi. Sőt, elvinnék a kedvemet az egészségtől. És ahogyan még maga sem tudja a hol, hogyan és mikort, így mindezt én sem tudhatom, tehát folyamatosan arra kell készülnöm, hogy bármikor, bárhol, bármelyik pillanatban.

– És ez Önnek jó? Így élni, ezzel a tudattal?

– Azt hiszem, sok öngyilkosságra hajlamos embert az tart vissza a dologtól, hogy önkezűleg és öntevékenyen eljárva, megfosztanak magukat az élet egyik legizgalmasabb titkától.

– Haláluk időpontjának ismeretétől?

– Időpontjának és körülményeinek ismeretétől. Amikor valakit halálra ítélnék, ez a biztos tudás a legkegyetlenebb az egészben. Hogy már semmiféle fátyol nem takarja az érkező halált, kendőzetlen, rücskös és közeli, mint egy úrszonda felvétele a Hold sötét oldaláról.

– És akkor Ön...

– És akkor én életem és halálom közé, habár nagyon is meg akarok halni, beiktatok egy áttétet, egy transzmissziós szíjat, ha mérnöki és egyben politikai fogalmakat is használhatunk.

– Én nem politizálok.

– Annál jobb. Szóval, az áttétben vagy áttételben az a lényeg, hogy mint minden, ez is elromolhat. Vagyis: nem biztos, hogy működni fog. Íme, maga is kis híján elszurta ezt az egészséget, amit kifundáltunk az ügyvéd barátjával.

– Szóval abban reménykedik, hogy mégsem fog megtörténni a dolog?

– Nem, ebben nem reménykedem, de tudom, hogy nem zárható ki, és ez már elég ahhoz, hogy szabadnak érezzem magam. Hogy az a kispályás tervezhetőség, sőt tervezettség, az a pitiáner, banális bizonyosság, amely

megmérgezné maradék életemet, kapjon egy-két halvány kérdőjelet e számomra legfontosabb helyzetben.

– Nem fél megválni az élettől, de hallani sem akar a precízen kiszámítható halálról.

– Ez az, bravó... Tehát egyrészt van az igen vagy nem kérdése, vagyis, hogy megtörténik-e a dolog vagy nem, meghalok-e vagy sem. Majdnem biztos, hogy igen, de valami azért még mindig közbejöhét, például magát is leszúrhatja egy kollégája.

– Hát annak nagyon korán kell kelnie...

– Ez tehát egy dolog, az igen és a nem közötti apró kis senkiföldje, amely a Talán névre hallgat. Másfelől viszont... Engedje meg úgy vélekednem: igen póriás, igen kevésbé választékos ízlésre vall, ha valaki úgy indul randevúra a halálával, hogy abban már semmi titok nincsen. Meghúzom a ravaszt, puff neki és anyyi. A legolcsóbb dizájn, a legfantáziátlanabb konfekció. Hol itt a kiszámíthatatlan? Az történik, ott és úgy, ahogyan elgondoltam. Semmi váratlan, semmi előre nem látott, semmi meglepetés, semmi emóció, semmi titok.

– Ami a titkot illeti...

– Olyan ez, mintha valaki a menyasszonyával a nászéjszaka előtt forgatókönyvet készítene, percre beosztva a cselekményt, és azután fél szemmel folyton azt lesné, hogy minden a tervek szerint történik-e... Hát ennyit arról, hogy mi a véleményem az önkézéséről.

– Nekem erről a menyasszonyról az jut eszembe, ismeri, amikor Móricka feleségül venné Sárát, de kiköti, hogy még az előtt szeretné látni ruhátlanul, mert tudni akarja, milyen is lesz meztelen valójában a felesége. Hát persze erről szó sem lehet. De Móricka addig-addig, amíg valahogy

kivételesen meg nem engedik neki, hogy meglesse Sárát a fürdőben.

– És?

– És meglesi, és akkor utána közli, hogy mégsem nőszül. Miért nem? Merthogy – így Móricka – ennek a Sárának túl nagy az orra, nem tetszik ez nekem.

– Hehe, nem rossz. Akkor hát: értjük egymást, ugye? Ne tudjak semmit előre. Sem azt, hogy hol, sem azt, hogy mikor és milyen eszközzel. Képletesen: nem akarom tudni, hogy milyen hosszú a halál orra.

– Hát, ha az enyémmre gondol, azt már tudja.

– Magával már megkötöttem a szerződést, és ez nekem elég. Igazán megnyerő ember, bármikor meg is látogathat, szívesen látom, megiszunk egy pohár kadarkát, elbeszélgetünk

erről-arról, Sosztakovicáról, csak a végrehajtási részletekről lesz tilos beszélnie.

– Megtisztel, de nem tartom valószínűnek... Minél jobban kötődik az ember valakihez, annál...

– Annál kevésbé képes fellógatni vagy lepuffantani?

– Kérem, ne használjon ilyen kifejezéseket.

– Elnézést. Jé, mekkora stukker! Mit akar vele csinálni?

– Semmit, csak a zsebkendőmet keresem, elkezdtem izzadni.

– Biztos benne?

– Miben?

– Hogy semmit nem akar vele?

– A zsebkendőmmel? Csak megtörlöm a homlokom. Meg a tenyerem is. Mondom, megizzasztott az Önnel való beszélgetés.

Elő-felhívás

A Cédrus Művészeti Alapítvány „a napokban” pontosabban megfogalmazott és társszervezővel kiírt haiku- és haibun-pályázatot hirdet nagyobb közéleti fórumokon. Hír még csak azoknak, kik készülni szeretnének: tematikus lesz ebben az esztendőben e műforma-felhívásunk – a *falevélről* várjuk alkotásaikat március 8-ig. Válogatott gyűjtésünket a Napút márciusi számában már olvashatják is.

Alapítványunk egész évi, terjedelmi és műfaji megkötés nélküli, irodalmi pályázata honlapunkon (www.napkut.hu) és a *Pályázati figyelőben* is olvasható. A feltételek a korábbi évekhez képest változatlanok. Várjuk munkáikat.

Verrasztó Gábor

A használt ostornyé

Az ócskás a jó fogás reményében begyalogolt az alföldi pusztában magányosan rogyadozó tanyára. Az öreg paraszt egy fényesre kopott lócán üldögélt a viskó málladozó falát támasztva.

– Adj’ Isten! Akad a háznál valami felesleges cserépedény, kulacs vagy rossz óra?

– Nem – hangzott a kurta válasz.

– És lószerszám, amire már nincs szüksége? – próbálkozott tovább az ócskás izzadó homlokát törölgetve.

– Van ugyan egy használt ostornyelem, de azt nem adom.

– Aztán miért nem?

– Azzal verem az asszonyt.

Az író és a szamár

A festői szépségű Hegymagas főutcáján két műkedvelő lovas ügetett, amikor közéjük szaladt egy szamár, és megbokrosodtak tőle a lovak. Az egyik nő ingerülten kérdezte az út szélén álló férfit:

– Magáé ez a szamár?

– Nem – mondta a meghökkent ember, lassan forgatva szájában a három betűt.

– Tudod, ki az, akire rákiabáltál? Konrád György! – ingatta fejét a barátnője.

– Na és? Azt hittem, övé a szamár. – Majd megpaskolta lóva nyakát, és indultak tovább.

Az író pedig az út közepén szobrozó csökönyös állathoz lépett, és inkább neki, mint a látóhatár felé poroszkáló „műlovarnóknak” mondta:

– Nem az enyém a szamár. Én vagyok az övé!

A matrac

Alfonzt, csekély kora ellenére olykor elővette az isiász, ezért munkahelyére, a Magyar Nemzeti Galériába vitt egy kemény matracot, hogy ügyeleti időben, vagy ha ideje engedi, végigdőlhessen rajta, gerincét pihentetni. Szombaton korán érkezett, és gondolta, nyitásig vízszintbe helyezi magát, úgyis rossz éjszakája volt. Rögtön mély álomba merült, és akkor sem ébredt fel, amikor a német turisták és az őket kísérő tárlatvezető a kupolacsarnok legfelső szintjére értek:

– Itt láthatjuk Szerváciusz Tibor monumentális és döbbenetesen realiztikus Dózsa György-sobrát, a mögötte lévő matracon pedig egyik művészettörténészünk alszik.

Déry Tibor pizsamában

Ezerkilencszázhetvenhat novemberének azon a napján rettentő komisz idő volt, szitált a köd, amikor délelőtt 11 órakor megszólalt a telefon a Lotz Károly utcai villában. Déry Tibor még pizsamában üldögélt a nappaliban.

– Vihetek egy vendéget? – kérdezte a taxisofőr.

– Mi nem várunk senkit, ki akar idejönni?

A kétségbeesett férfi elmondta, hogy egy öregurat fuvaroz, aki arra kérte, hogy vigye a legjobb író barátjához, a nevét nem tudja, csak arra emlékszik, hogy egy rossz nevű festőről elnevezett utcában lakik.

– Hozhatja! – vette ki Böbe férje kezéből a kagylót.

Öt perc múlva megérkezett a kocsis, a házvezetőnő szaladt a kerti kapuhoz, amíg Déry és felesége öltöztek. Az egy héttel későbbre várt Bernáth Aurél állt ott:

– Fiam, hozzon ki pénzt, mert az sincs nálam!